

‘Override’-refleksiver i dansk og engelsk

Sara Sørensen, Katrine Rosendal Ehlers
& Sten Vikner

Abstract

‘Override’ reflexives in Danish and English

Surprisingly, English allows

- (i) Peter’s behaviour only damages **himself**.
- (ii) Peter doesn’t realise that such behaviour only damages **himself**.

although *himself* does not refer to the subject (i.e. *Peter’s behaviour/such behaviour*). Far from all clauses allow *himself* to not refer to the subject, and therefore *himself* in (i-ii) is often called an ‘override’ reflexive.

We suggest that ‘override’ reflexives are the combination of non-reflexive *him* with the intensifier *himself*, and that this is then ‘shortened’ from *him himself* to *himself*.

In Danish, the combination of the corresponding pronoun *ham* with the corresponding intensifier *selv* results in the Danish ‘override’ reflexive *ham selv*.

This paper will show how Danish having two versions of *ham selv* and English two versions of *himself* fits into the general reflexive systems of the two languages. The analysis will be held up against data from the major corpora: KorpusDK, BNC and COCA.

Nøgleord

refleksive pronominer, binding, anafor, c-kommando, ‘override’-refleksiver, intensifier

1. Indledning

Det er lidt overraskende at man på engelsk godt kan sige

- (1) En. a. Peter's behaviour only damages **himself**.
 b. Peter doesn't realise that such behaviour only damages **himself**.

også selvom *himself* ikke refererer til subjektet i samme sætning (som er hhv. *Peter's behaviour* og *such behaviour*). Det er nemlig langt fra alle sætninger hvor det er muligt for *himself* at referere til noget andet end subjektet i samme sætning:

- (2) En. a. * Peter's sister only criticised **himself**.
 b. * Peter does not realise that Joan only criticised **himself**.

Derfor bliver *himself* i (1a,b) ofte betegnet som 'override'-refleksiver eller 'untriggered' refleksiver. Vores analyse går ud på at 'override'-refleksiver er et resultat af kombinationen af et normalt pronomen *him* med en intensifier *himself*, som derefter noget uventet bliver 'forkortet' fra *him himself* til *himself*.

Denne analyse er helt kompatibel med forholdene i dansk, hvor kombinationen af det tilsvarende pronomen *ham* med den tilsvarende intensifier *selv* ikke giver anledning til 'forkortelse', og resultatet derfor er *ham selv*:

- (3) Da. a. Peters opførsel skader bare **ham selv**.
 b. Peter indser slet ikke at sådan en opførsel bare skader **ham selv**.

Denne artikel viser hvordan det at dansk har to versioner af *ham selv*, og det at engelsk har to versioner af *himself*, passer ind i de generelle refleksivsystemer i de to sprog. Disse analyser vil blive sammenholdt med data fra de store korpora KorpusDK, BNC og COCA¹. Vi begynder med dansk.

1 British National Corpus [BNC]: <https://www.english-corpora.org/bnc/>, 100 millioner ord, tekster fra ca. 1982-1994. Corpus of Contemporary American English [COCA]: <https://www.english-corpora.org/coca/>, 590 millioner ord, tekster fra ca. 1990-2018. KorpusDK: <https://ordnet.dk/korpusdk>, 56 millioner ord, tekster fra ca. 1988-2002.

2. Refleksivsystemet i dansk

I Vikner (1985), Ehlers & Vikner (2017) og Vikner & Ehlers (2017) har vi argumenteret for at det danske refleksivsystem indeholder to forskellige typer betingelser:

- (4) a. **±selv** hænger sammen med om elementet skal/kan have en antecedent inden for den mindste sætning² (**+selv**: *mig selv, sig selv, hende selv*)
eller
ikke må have en antecedent inden for den mindste sætning (**-selv**: *mig, sig, hende*).
- b. **±sig** hænger sammen med om elementet skal have en antecedent som er et subjekt inden for den mindste finite sætning (**+sig**: *sig, sig selv, sin*),
eller om
elementet ikke må have en antecedent som er et subjekt inden for den mindste sætning (**-sig**: *hende, hende selv, hendes*).
- **±selv**-distinktionen er forskellen mellem forskellige spalter/søjler i (5), og
 - **±sig**-distinktionen er forskellen mellem forskellige linjer/rækker i (5).

Begge distinktioner kan sættes ud af spil:

- **±selv** spiller ikke nogen rolle for de possessive pronominer (dvs. for *sin, hendes*), og
- **±sig** spiller ikke nogen rolle uden for tredje person (dvs. for *mig, mig selv, dig, dig selv, os, os selv, jer, jer selv*).

2 I et eksempel som [*Anne og Bo fortalte mig [at de ville hjælpe os]*] vil den mindste sætning der indeholder *os* være [*at de ville hjælpe os*], hvorimod den mindste sætning der indeholder *mig* vil være [*Anne og Bo fortalte mig at de ville hjælpe os*]. Bemærk endvidere at vi antager der findes både finite og infinite ledsætninger (jf. Vikner & Ehlers 2017:176-177).

(5)	<u>+selv</u> skal have en antecedent i samme sætning	<u>-selv</u> må ikke have en antecedent i samme sætning	<u>Ingen ±selv forskel</u> (possessiver)
<u>+sig</u> skal have et subjekt som antecedent i samme finite sætning	<i>sig selv</i>	<i>sig</i>	<i>sin</i>
<u>-sig</u> må ikke have et subjekt som antecedent i samme sætning	<i>ham selv, hende selv, den selv, det selv, dem selv</i>	<i>ham, hende, den, det, dem</i>	<i>hans, hendes, dens, dets</i>
<u>Ingen ±sig forskel</u> (1. & 2. person & deres)	<i>mig selv, dig selv, os selv, jer selv</i>	<i>mig, dig, os, jer</i>	<i>min, din, vores, jeres, deres</i>

- Der er symmetri **±selv**, og derfor er der **ikke** optionalitet *sig/sig selv* (forudsat at pronomen er et argument i sætningen, jf. Ehlers & Vikner, 2017: 94–104).
- Der er asymmetri **±sig**, og derfor er der **optionalitet** *sig/hende* i infinite ledsætninger.

I denne artikel vil vi fokusere på en enkelt celle i (5), nemlig den med *ham selv/hende selv/dem selv*.

Vi har undersøgt alle forekomster i KorpusDK af *ham selv* (der var **871** eksempler), *hende selv* (**352**), og *dem selv* (**584**, dvs. alt i alt **1807** eksempler). Vi har ikke undersøgt *den selv* og *det selv*, bl.a. fordi man her ikke kan skelne mellem nominativ- og akkusativformer, hvorimod *ham selv*, *hende selv* og *dem selv* kun kan være akkusativformer. Vi har endvidere udeladt alle dubletter, alle tilfælde med komma eller tankestreg mellem *ham/hende/dem* og *selv* (**180** i alt), og alle tilfælde af høfligt *Dem* (**121**).

Tabellen i (6) opsummerer antal forekomster af de forskellige typer i KorpusDK, og angiver endvidere i hvilket afsnit nedenfor den pågældende type vil blive diskuteret:

(6)	<i>ham selv</i>		<i>hende selv</i>		<i>dem selv</i>		alle tre	
Regulært refleksiv, §3	4	0,5 %	7	2,0 %	8	1,4 %	19	1,1 %
VP-adverbial (medial), §4	15	1,7 %	11	3,1 %	25	4,3 %	51	2,8 %
VP-adverbial (final), §4	30	3,4 %	13	3,7 %	90	15,4 %	131	7,2 %
DP-adverbial ('override'), §5	781	89,7 %	308	87,5 %	384	65,8 %	1473	81,5 %
Kopulaverber, §8	14	1,6 %	4	1,1 %	0	0,0 %	18	1,0 %
Burde være <i>sig selv</i> , §8	10	1,1 %	8	2,3 %	75	12,8 %	93	5,1 %
Tvilstilfælde, §8	17	2,0 %	1	0,3 %	2	0,3 %	20	1,1 %
I alt	871	100 %	352	100 %	584	100 %	1807	100 %
Udeladt: dubletter eller med komma/tankestreg	72		44		64		180	
Udeladt: høfligt <i>Dem</i>	0		0		121		121	

3. *ham selv* som 'opfører sig efter reglerne i (5)'

Udtrykkene i den celle i (5) der indeholder *ham selv/hende selv/dem selv*, har altså til fælles med *sig selv* og med *mig selv* at de skal have en antecedent i den samme sætning (det er **+selv**-betingelsen), og de har til fælles med *ham/hende/...* og med *hans/hendes/...* at de ikke må have en antecedent som er subjekt i den samme sætning (det er **-sig**-betingelsen). Med andre ord: De skal have en antecedent der er i samme sætning og som ikke må være et subjekt.

Derudover gælder det der gælder for alle antecedenter, nemlig at en antecedent skal **c-kommandere** det udtryk det er antecedent for, dvs. hvis *Peter* er antecedent for *ham selv*, så skal *ham selv* være **en del af søsterkonstituenten til Peter** (se fx Vikner & Jørgensen 2017:154–158). Et koreferent udtryk (*Marie* eller *Emil* i (7)) der ikke c-kommanderer pronomenet (her *sig selv* eller *sin*), opfylder dermed aldrig betingelserne for at være en antecedent. Det er derfor følgende eksempler ikke er mulige med de angivne referensforhold³, dvs. hvis *sig selv* eller *sin* refererer til *Marie* eller *Emil*:

- (7) Da. a. * [_{DP} Maries ph.d.-studerende] er godt tilfredse med **sig selv/sin** vejledning.
 b. * [_{DP} Vejlederen af Emils ph.d.-projekt] var imponeret over **sig selv/sin** indsats.

3 I alle eksempler i denne artikel skal understregede udtryk fortolkes som koreferente. Det betyder at vores markering af fx (7a) som ugrammatisk kun signalerer at dette eksempel er ugrammatisk med koreferente mellem *Marie* og *sig selv/sin*. Vores markering af (7a) signalerer intet om grammatikaliteten af samme eksempel med andre referensforhold.

ham selv/hende selv/dem selv kræver altså en antecedent som c-kommanderer *ham selv/hende selv/dem selv*, men som ikke er et subjekt, hvilket er et 'svært' krav at opfylde. Derfor er der i hele KorpusDK også kun **4** eksempler af denne type med *ham selv* (0,5 %), **7** med *hende selv* (2,0 %), og **8** med *dem selv* (1,4 %):

- (8) Da. a. Hvis man stillede ham et spørgsmål om [_{DP} **ham selv**],
 ...
 b. ... han havde givet ham mange gaver med, både til kong Akastos og til [_{DP} **ham selv**].
 c. Det mindede hende om [_{DP} **hende selv**] for år tilbage.
 d. Lige før jeg skulle tilbage ..., spurgte jeg miss O'Brien ud om [_{DP} **hende selv**].
 e. Har han fået lært dem nok om [_{DP} **dem selv**]?
 f. Det er svært at lave en lov, der beskytter folk imod [_{DP} **dem selv**].
 g. ... at Thomsen var stukket til søs og havde overladt sin kone og børn til [_{DP} **dem selv**].

(De understregede udtryk skal også her fortolkes som koreferente.)

Det *selv* vi ser i (8), er altså en del af pronomenet *ham selv/hende selv/dem selv*, og dermed helt parallelt til det *selv* som Jensen (2010:50) kalder en del af reflexivet *sig selv*:

- (9)
DP
D°
<i>ham selv</i>

Nøjagtig som både Jensen (2010:50) og vi betragter reflexivet *sig* og reflexivet *sig selv* som to forskellige pronominer, betragter vi også *ham* og det *ham selv* vi ser i (8), som to forskellige pronominer.

Hermed har vi redegjort for **19** af de **1807** forekomster af *ham selv/hende selv/dem selv* – vi er vist ikke helt færdige ...

4. *selv* som modifikator af VP

selv kan være et adverbial der modificerer en VP, og dette *selv* kan forekomme to steder:

- medialt (dvs. venstre-adjungeret til VP = **a** i Diderichsen 1946) og
- finalt (dvs. højre-adjungeret til VP = **A** i Diderichsen 1946).

- (10) Da. a. Dc har [_{VP} **selv** [_{VP} lavet det meste af restaureringen]].
 b. Dc har [_{VP} [_{VP} lavet det meste af restaureringen] **selv**].

Derfor er det ikke uventet at nogle af KorpusDK-forekomsterne af sekvensen *ham/hende/dem* + *selv* kan skyldes enten at *ham/hende/dem* går umiddelbart forud for et *selv* i den mediale position⁴:

- (11) Da. a. Folk så **ham** [_{VP} **selv** [_{VP} baldre ruden og stikke rekylgævret ud ...]]
 b. Det lykkedes **ham** [_{VP} **selv** [_{VP} at komme op]], ...
 c. Hans naturlige beskedenhed forbyder **ham** [_{VP} **selv** [_{VP} at sige det]].
 d. Men nu vil jeg lade **ham** [_{VP} **selv** [_{VP} fortælle: ...]]
 e. Marianne bad **hende** [_{VP} **selv** [_{VP} hente en kaffekop, ...]]
 f. ... og det endte med, at redaktøren foreslog **hende** [_{VP} **selv** [_{VP} at tegne vittigheder.]]
 g. De to har værsگو at tage bussen, til en af **dem** [_{VP} **selv** [_{VP} har sparet op til en bil, de kan ødelægge!]]
 (Understregning indikerer stadig koreferens.)

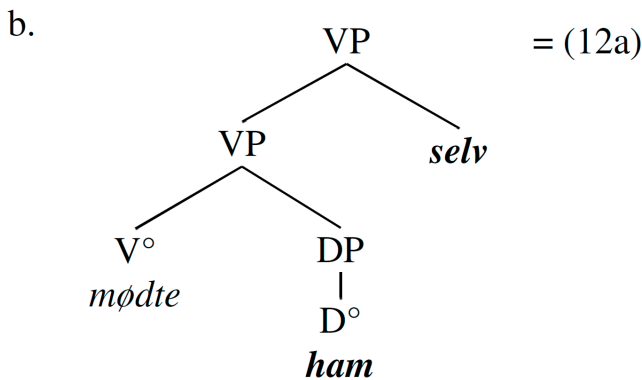
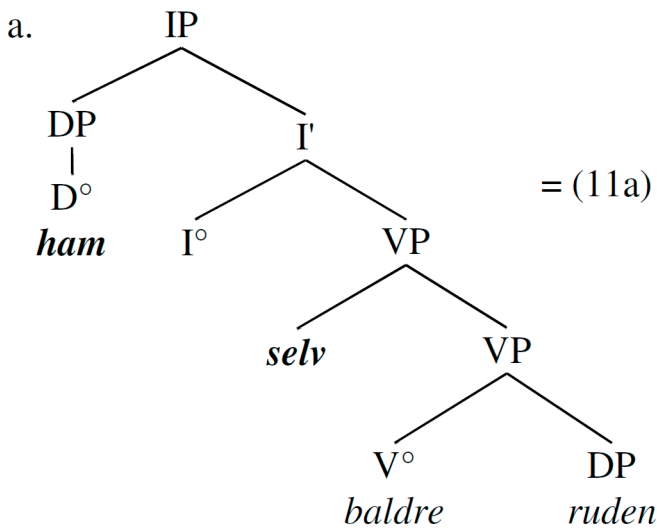
... eller at *ham/hende/dem* går umiddelbart forud for et *selv* i den finale position:

- (12) Da. a. Som da han ved den eneste lejlighed, hvor jeg [_{VP} [_{VP} mødte **ham**] **selv**], forkyndte: ...
 b. Hun kunne bare have [_{VP} [_{VP} spurgt **ham**] **selv**].

4 (11) omfatter både ECM-konstruktioner som i (11a)/(13a) og object control konstruktioner som i (11b), jf. Vikner (2014a). ECM står for "exceptional case marking", og det der kaldes ECM-konstruktioner svarer mere eller mindre til "akkusativ med infinitiv".

- c. Vi kan vel ikke uden videre [_{VP} [_{VP} begrave **ham**] **selv**].
- d. Godt, at hun ikke mere skulle [_{VP} [_{VP} undervise **ham**] **selv**], ...
- e. "...Jeg anbefalede [_{VP} [_{VP} **ham**] **selv**] ", siger Kaspar Rostrup.
- f. Vi vil nu [_{VP} [_{VP} passe **hende**] **selv**]. Hun skal ikke i børnehave.
- g. Og da vi ikke [_{VP} [_{VP} havde **dem**] **selv**], lånte vi dem af hollænderne,...
- h. Ja, vi strikker [_{VP} [_{VP} **dem**] **selv**].

(13)

Vi mener at det at dette “VP-adverbielle” *selv* modificerer VP, fører til at man opfatter det som refererende til subjektet for denne VP (jf. at det vi her kalder VP-adverbielt *selv*, er det som Jensen 2010:61 kalder “subjekt-fokusator”). Dette forklarer hvorfor der er koreference mellem *ham/hende/dem* og *selv* i (11a-f) (idet *ham/hende/dem* her er subjektet for den følgende VP) men ikke i (12) (idet *ham/hende/dem* her er en del af den forudgående VP, og derfor ikke kan være subjekt).

Idet disse tilfælde af *ham/hende/dem* og *selv* ikke tilsammen danner et pronomen, er de **ikke** omfattet af vores analyse af pronominerne *ham selv/hende selv/dem selv* i (5). Derimod vil pronominerne *ham/hende/dem* i disse eksempler opføre sig nøjagtigt som forventet i (5).

Af typen (11) med medialt *selv* har vi i KorpusDK fundet **15** eksempler (1,7 %) med *ham + selv*, **11** (3,1 %) med *hende + selv*, og **25** (4,3 %) med *dem + selv*. Af typen (12) med finalt *selv* har vi fundet **30** eksempler (3,4 %) med *ham + selv*, **13** (3,7 %) med *hende + selv*, og **90** (15,4 %) med *dem + selv*.

Hermed har vi så redegjort for **203** af de **1807** forekomster af *ham selv/hende selv/dem selv* – det går da i den rigtige retning...

5. *selv* som modifikator af pronomenet *ham*

I afsnit 3 så vi at *selv* kan være en del af et pronomen, og i afsnit 4 så vi at *selv* kan modificere en VP (dvs. være adjungeret til en VP). Nu kommer vi til en situation der så at sige ligger midt imellem disse to, nemlig hvor *selv* modificerer ikke en VP men en DP:

- (14) Da. a. Både Sonny og [_{DP} [_{DP} **forfatteren**] **selv**] opnåede stor berømmelse ...
- b. [_{DP} [_{DP} **Forfatteren**] **selv**] er i højt humør efter den flot modtagne debut ...

Hvis en DP som *forfatteren* kan modificeres af *selv*, burde dette også kunne ske for DP'er som udelukkende består af pronomenet *ham/hende/dem* (for detaljerne af en sådan analyse af pronomenet *ham/hende/dem* som DP, se Vikner, 2014b). I sådanne tilfælde vil *selv* være højre-adjungeret til DP'en *ham/hende/dem*. Der er her således ikke tale om pronomenet *ham selv/hende selv/dem selv*, som i afsnit 3, men om pronomenet *ham/hende/dem* (ganske vist modificeret af *selv*), og derfor er der mange flere eksempler i KorpusDK end der var i afsnit 3, nærmere bestemt **781** eksempler (89,7 %) med [[*ham*] *selv*], **308** (87,5%) med [[*hende*] *selv*], og **384** (65,8 %) med [[*dem*] *selv*].

med [[*dem*] *selv*]. Betingelserne for *ham/hende/dem* i (5) er nemlig ikke nær så svære at opfylde som betingelserne for *ham selv/hende selv/dem selv*:

ham/hende/dem har til fælles med *sig* og med *mig* at den ikke må have en antecedent i den samme sætning (det er **-selv**-betingelsen), og *ham/hende/dem* har til fælles med *ham selv/hende selv/dem selv/...* og med *hans/hendes/dens/...* at den ikke må have en antecedent som er subjekt i den samme sætning (det er **-sig**-betingelsen). Med andre ord: *ham/hende/dem* må ikke have en (c-kommanderende) antecedent i samme sætning.

- (15) Da. a. I aften kommer turen til [_{DP} [_{DP} **ham**] **selv**].
 b. På den måde straffer Aukens facon først og fremmest [_{DP} [_{DP} **ham**] **selv**].
 c. Hvis Mogens Pedersen efterlades alene i Bagdad, bliver det op til [_{DP} [_{DP} **ham**] **selv**] at finde muligheder for beskyttelse, hvis bomberne rammer Bagdad.
 d. Her sidder Laurits Jensen med en sangskjuler, der forestiller [_{DP} [_{DP} **ham**] **selv**], da han var posekræmmer.
 e. Ikke mindst i de tre år, der er gået siden Bakers tragiske død i Amsterdam, er der udgivet adskillige bøger om [_{DP} [_{DP} **ham**] **selv**] og hans musik, ...
 f. Han rækker triumferende armene i vejret som en fodboldspiller, der noget overraskende – ikke mindst for [_{DP} [_{DP} **ham**] **selv**] – har scoret helt ude fra midtbanen.
 g. I modsætning til [_{DP} [_{DP} **hende**] **selv**] er Madonnas affald ubevogtet ...
 h. Det er jo kun ham og [_{DP} [_{DP} **hende**] **selv**] der har nøgler til lejligheden.
 i. I dag kommer hun sammen med en mand, der er 25 år yngre end [_{DP} [_{DP} **hende**] **selv**].
 j. Men de er bange for, at naboen skal blive rigere end [_{DP} [_{DP} **dem**] **selv**], ...
 k. Hvad disse mænd mangler mest, er i det store hele en gåde for [_{DP} [_{DP} **dem**] **selv**].
 l. ZZ Top tiltrækker tilsyneladende kun mænd, der ser ud som [_{DP} [_{DP} **dem**] **selv**], ...

Dette *selv* er det *selv* som Jensen (2010:48) kalder en enklitisk fokuspartikel. Det sætter fokus på det element (den DP) som det modificerer.

Idet også disse tilfælde af *ham/hende/dem* og *selv* ikke tilsammen udgør et

pronomen, er de ikke omfattet af vores analyse af pronomenet *ham selv/hende selv/dem selv* i (5). Derimod opfører pronomenet *ham/hende/dem* sig i disse eksempler nøjagtigt som forventet i (5).

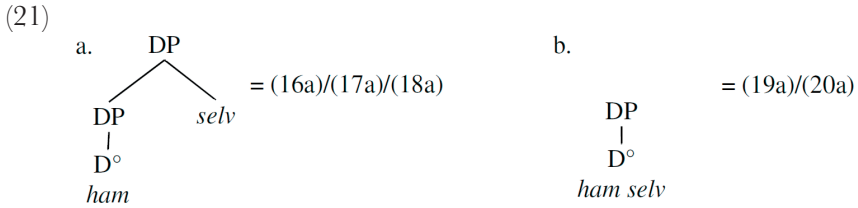
Vi mener altså at der er en essentiel forskel mellem pronomenet *ham selv/hende selv/dem selv* (afsnit 3), og så pronomenet *ham/hende/dem* modificeret af *selv* (som dette afsnit handler om). Det kan fx ses af at et pronomen *ham/hende/dem* som modificeres af *selv*, her taget fra (15b,g,l), kan substitueres af en anden DP (jf. også (14)):

- (16) Da. a. På den måde straffer Aukens facon først og fremmest
 [_{DP} [_{DP} **ham**] **selv**].
 b. På den måde straffer Aukens facon først og fremmest
 [_{DP} [_{DP} **Auken**] **selv**].
- (17) Da. a. I modsætning til [_{DP} [_{DP} **hende**] **selv**] er Madonnas affald ubevogtet ...
 b. I modsætning til [_{DP} [_{DP} **Madonna**] **selv**] er Madonnas affald ubevogtet ...
- (18) Da. a. ZZ Top tiltrækker tilsyneladende kun mænd, der ser ud som [_{DP} [_{DP} **dem**] **selv**].
 b. ZZ Top tiltrækker tilsyneladende kun mænd, der ser ud som [_{DP} [_{DP} **ZZ Top**] **selv**].

Hvis *ham selv/hende selv/dem selv* derimod udgør et pronomen, som i afsnit 3, (8d,f), så kan første halvdel af dette pronomen ikke substitueres af en DP:

- (19) Da. a. Lige før jeg skulle tilbage ..., spurgte jeg miss O'Brien ud om [**hende selv**].
 b. * Lige før jeg skulle tilbage ..., spurgte jeg miss O'Brien ud om [**miss O'Brien selv**].
- (20) Da. a. Det er svært at lave en lov, der beskytter folk imod [**dem selv**].
 b. * Det er svært at lave en lov, der beskytter folk imod [**folk selv**].

Den strukturelle forskel mellem de to typer kan illustreres således:

Vi mener således at *ham selv/hende selv/dem selv* i (21b) er det anaforiske pronomen *ham selv* som forudsiges af vores analyse i (5). Det vi har i (21a) og i (15)-(18), er derimod en version af pronomenet *ham/hende/dem*, og det opfører sig dermed også som forudsagt (om *ham/hende/dem*) i (5).

Fordi (21a) og (15)-(18) imidlertid kunne se ud som om de indeholder tilfælde af det anaforiske pronomen *ham selv/hende selv/dem selv*, ser det ud som vi her har tilfælde af *ham selv/hende selv/dem selv* som ikke følger de generaliseringer vi har foreslået for *ham selv/hende selv/dem selv*, jf. (5)). Dermed svarer *ham selv* i (21a) og i (15)-(18) til eksemplerne i (3) og til de versioner af *himself/herself/...* på engelsk som kaldes ‘override’-refleksiver (jf. eksemplerne i (1)), og som vi undersøger i næste afsnit.

Hermed har vi redegjort for **1676** af de **1807** forekomster af *ham selv/hende selv/dem selv*. De resterende **131** tilfælde er mere problematiske, jf. appendix i afsnit 8.

6. ‘Override’-refleksiver på engelsk

Det engelske refleksivsystem er noget enklere end det danske, idet der kun er en **±selv/self**-distinktion og ikke nogen **±sig**-distinktion:

(22)	<u>+self</u> skal have en antecedent i samme sætning	<u>-self</u> må ikke have en antecedent i samme sætning	<u>Ingen ±self forskel</u> (possessiver)
	<i>myself, yourself himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves</i>	<i>me, you, him, her, it, us, you, them</i>	<i>my/mine, you/yours his, her/hers, its our/ours, your/yours their/theirs</i>

Hvis antecedenten er uden for den mindste sætning, er resultatet *him/her/them...*:

- (23) En. a. * The president does not think [that people should criticise **himself**].
 b. * The president does not think [that people should criticise **himself**].
 c. The president does not think [that people should criticise **him**].
 d. The president does not think [that people should criticise **him**].

Hvis antecedenten er inden for den mindste sætning, er resultatet *himself/herself/themselves/...*:⁵

- (24) En. a. [The prime minister often talks about **himself**].
 b. * [The prime minister often talks about **himself**].
 c. * [The prime minister often talks about **him**].
 d. [The prime minister often talks about **him**].

Det er derfor uventet at man på engelsk godt kan sige

- (25) En. a. Peter doesn't realise [that such behaviour only damages **himself**].
 b. Peter's behaviour only damages **himself**.

idet *himself* ikke har en antecedent i den samme sætning i (25a,b). Selvom *Peter* er i samme sætning som *himself* i (25b), er *Peter* ikke en antecedent fordi *Peter* ikke c-kommanderer *himself*, dvs. fordi *himself* ikke er en del af søsterkonstituenten til *Peter* (jf. (7) ovenfor og referencerne citeret der).

Det er nemlig langt fra alle sætninger hvor det er muligt for *himself/herself/themselves/...* ikke at have en antecedent i den samme sætning:

- (26) En. a. * Peter's sister only criticised **himself**.
 b. * Peter does not realise [that Joan only criticised **himself**].

5 Bemærk at (24a) udelukkende signalerer at hvis *himself* er koreferent med *the prime minister*, så er eksemplet grammatisk, og at (24b) udelukkende signalerer at hvis *himself* ikke er koreferent med *the prime minister*, så er eksemplet ugrammatisk.

Derfor bliver *himself* i (25a,b) ofte rubriceret som ‘override’-refleksiver eller ‘untrigget’ refleksiver. Her er en række yderligere eksempler fra Sørensen (2019:21–25), præsenteret i de fire grupper der antages der:

(‘override’-refleksiver som del af subjekt eller som objekt:)

- (27) En. a. [Both the local authority and **myself**] have gone to the minister.
(Huddleston & Pullum 2002:1494, (39i))
- b. [Even Muggles like **yourself**] should be celebrating, this happy, happy day!
(J. K. Rowling, *Harry Potter and the Philosopher’s Stone*, cited in Hole, 2002: 295, (21))
- c. The fact that Paul had nominated **myself** for the position didn’t please Frank.
(Huddleston & Pullum 2002:1495, (45i))
- d. It was Kennett’s flamboyant self-indulgence that allowed **himself** to become an election issue at the expense of his own achievements.
(Huddleston & Pullum 2002:1495, (45iii))

(‘override’-refleksiver med antecedent uden for den mindste sætning, som i (25a):)

- (28) En. a. She told him [he should marry a woman like **herself**].
(Huddleston & Pullum 2002:1494, (40iii))
- b. John thinks [Mary is taller than **himself**].
(Baker 1995:64, (4b))
- c. I confess [that the novel is really about **myself**].
(Huddleston & Pullum 2002:1494, (42ii))

(‘override’-refleksiver med koreferent udtryk inden for den mindste sætning, som i (25b):)

- (29) En. a. Her intimate friends must be officious like **herself**.
(1817, Jane Austen *Sanditon*, cited in Liberman 2015)
- b. All Ann’s novels are really about **herself**.
(Huddleston & Pullum 2002:1494, (42iii))
- c. Sandra’s friends would all be so much younger than **herself**.
(BNC)
- d. ... the whole nature of the system is such that the worker’s hands are directed by others than **himself**, and the product of his hands are taken away. (BNC)

(‘override’-refleksiver uden antecedent eller koreferent udtryk):

- (30) En. a. He would be something nondescript, something in the background, like **herself**; perhaps he had become an interpreter. (Stern 2004:271, (3a))
 b. The boss would like to hire more people like **yourselves**. (Baker 1995:66, (i))
 c. The only one they didn’t invite was **myself**. (Huddleston & Pullum 2002:1494, (42i))
 d. The queen invited Tony and **myself** for a drink. (Haegeman & Guéron 1999:476, (12))

Vi foreslår at analysere disse ‘override’-refleksiver som mere eller mindre parallelle til de tilfælde af *ham selv/hende selv/dem selv* i dansk som vi i afsnit 5 analyserede som pronomenet *ham/hende/dem* modificeret af *selv*. Her følger vi König og Siemund (2000), som modificerer et forslag fra Baker (1995:65), som selv er en modificeret udgave af en analyse der går tilbage til Ross (1970:226–229). Bergeton (2004:304) (og Bergeton & Pancheva 2011), som også analyserer dansk, anvender den samme type analyse.

Analysen går som sagt ud på at ‘override’-refleksiver er et resultat af kombinationen af et normalt pronomen *him/her/them/...* med en intensifier *himself/herself/themselves/...*, helt parallelt til analysen af [_{DP} [_{DP} *ham*] *selv*] i afsnit 5. Der er dog to vigtige forskelle mellem dansk og engelsk:

For det første kan engelsk ikke bare have *self* som modifikator. Det var ganske vist muligt før ca. 1200, men det er det ikke længere, og derfor er man nødt til at bruge *himself/herself/themselves/...*

- (31) Da. a. * They have [_{VP} [_{VP} done most of the work] **self**].
 b. They have [_{VP} [_{VP} done most of the work] **themselves**].

og således svarer [_{DP} [_{DP} *ham*] *selv*] ikke til [_{DP} [_{DP} *him*] *self*] men snarere til [_{DP} [_{DP} *him*] *himself*].

For det andet er det ikke så nemt at modificere akkusative pronominer på engelsk, i modsætning til akkusative pronominer på dansk:

- (32) a. Da. Jeg vil gerne give **ham den lille sprællemænd** en tryk opvækst.
 b. En. *I want to give **him the little jumping jack** a safe childhood.

- (33) a. Da. Her er julegaven til **hende der har alt.**
 b. En. * Here is the Christmas present for **her who has everything.**

og måske derfor svarer [_{DP} [_{DP} *ham*] *selv*] faktisk heller ikke til [_{DP} [_{DP} *him*] *himself*] men snarere til den ‘forkortede’ udgave [_{DP} [_{DP} *him*] *himself*], som lidt overraskende bruges fordi [_{DP} [_{DP} *him*] *himself*] af uafhængige årsager er umuligt.

Det at det drejer sig om noget der er unikt for akkusative pronominer og ikke omfatter nominative pronominer, kan aflæses direkte af antallet af forekomster i de store korpora British National Corpus (BNC) og Corpus of Contemporary American English (COCA), som det fremgår af denne tabel fra Sørensen (2019:53)⁶:

(34)	nominativ	BNC	COCA
	<i>I myself</i>	191	1172
	<i>you yourself</i>	137	568
	<i>he himself</i>	724	2354
	<i>she herself</i>	365	1312
	<i>we ourselves</i>	100	376
	<i>they themselves</i>	295	1043
	akkusativ	BNC	COCA
	<i>him himself</i>	1	8
	<i>her herself</i>	0	5
	<i>me myself</i>	1	11
	<i>us ourselves</i>	0	1
	<i>them themselves</i>	2	4

Nu kunne man tro at engelsk dermed er helt håbløst, altså at man kan finde *himself* overalt, fordi det enten er muligt som reflektivt pronomener eller som ‘override’-refleksiv. Dette er dog ikke tilfældet: Næsten ligesom på dansk, se (16)-(20), kan man nemlig skelne mellem det ‘rigtige’ refleksiv *himself*

6 Sørensen (2019:53) påpeger at disse tal kun gælder tilfælde hvor fx *him* og *himself* i *him himself* refererer til den samme person. Det vil sige at tallene i (34) ikke inkluderer de tilfælde vi klassificerede som finalt adverbialt *selv*, som i (12) og (13b) ovenfor, og som i BNC-eksemplet *They want to go out and get chips, they pay for them themselves.*

og ‘override’-refleksivet *himself*, idet pronomenet i ‘override’-refleksivet [_{DP} [_{DP} *him*] *himself*] kan substitueres med en anden DP, fx [_{DP} [_{DP} *Peter*] *himself*], (35) og (36), hvilket derimod ikke er muligt ved det almindelige refleksive pronomer *himself*, (37).

- (35) En. a. Peter's behaviour only damages [_{DP} [_{DP} **him**] **himself**].
 b. Peter's behaviour only damages [_{DP} [_{DP} **Peter**] **himself**].
- (36) En. a. Peter doesn't realise [that such behaviour only damages [_{DP} [_{DP} **him**] **himself**].
 b. Peter doesn't realise [that such behaviour only damages [_{DP} [_{DP} **Peter**] **himself**].
- (37) En. a. The prime minister often talks about **himself**.
 b. * The prime minister often talks about **the prime minister**.
 c. * The prime minister often talks about **the prime minister himself**.

7. Konklusion

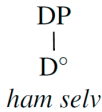
Denne artikel⁷ foreslår altså at følgende to forskellige områder er forbundne:

Afsnit 3-5: Der er mange tilfælde af *ham selv*, der ved første øjekast ikke forholder sig som vi ville forvente, men som alligevel ikke er et problem for vores analyse i (5). Dette kræver blot at man tager hensyn til at *selv* ikke bare kan være en del af de refleksive/anaforske pronomener *sig selv/ham selv/hende selv/dem selv/...*, som i (38a), men også kan optræde som modifikator af forskellige konstituent, inkl. VP (afsnit 4, (38c,d)) og DP (afsnit 5, (38b)).

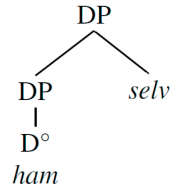
7 Tak til Ken Ramshøj Christensen, Henrik Jørgensen, Anne Mette Nyvad, Lene Schøsler, Carl Vikner og Johanna Wood, og til publikum ved Grammatiknetværkets konference i Odense i oktober 2019 og ved konferencen *Grammatik i Fokus 34* på Lunds Universitet i februar 2020, til en anonym reviewer og ikke mindst til de studerende i vores kurser om komparativ syntaks. Sara Sørensen del af denne forskning var en del af hendes speciale (Sørensen 2019). Katrine Rosendal Ehlers' del af denne forskning var led i hendes igangværende ph.d.-projekt med den foreløbige titel "Sig" vs. "dem", "sin" vs. "deres" – *Number sensitive reflexive pronouns and language change in Danish*. Sten Vikners del af denne forskning var en del af to forskningsprojekter ved Aarhus Universitet, finansieret af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation: *Objektspositioner – komparativ syntaks i et tværeteoretisk perspektiv* og *Ligheder og forskelle mellem sætninger og nominalgrupper – sammenlignende syntaks på tværs af teoretiske tilgange*.

(38)

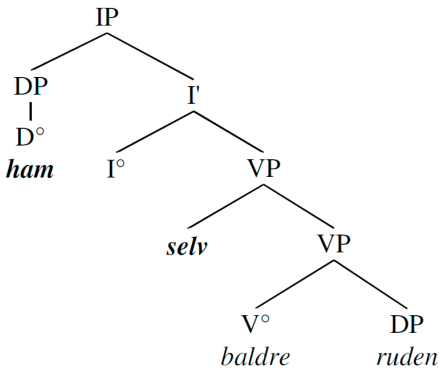
a.

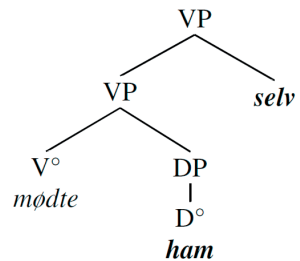
b.

c.

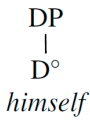
d.

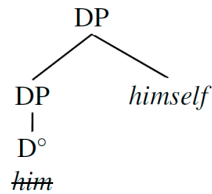
Afsnit 6: De såkaldte ‘override’-refleksiver i engelsk, dvs. forekomster af de engelske refleksive pronominer (*himself/herself/themselves/...*) i kontekster hvor man ville forvente et ikke-refleksivt pronomen. Disse kan analyseres parallelt til de tilfælde af *ham selv/hende selv/dem selv/...* i dansk som vi analyserede som pronomenet *ham/hende/dem/...* modifieret af *selv*, (38b). Med andre ord ser vi engelske ‘override’-refleksiver, (39b), som et (usynligt!) pronomen *him/her/them/...* der modificeres af *himself/herself/themselves/...*, i modsætning til det helt almindelige engelske refleksive pronomen, (39a), der siden 1200 lidt forvirrende har haft samme form som modifikatoren, *himself/herself/themselves/...*:

(39)

a.

b.

Vi mener også at have vist hvordan man kan bruge dansk til at få større indsigt i engelsk, idet dansk har mange flere distinktioner og nuancer i refleksivsystemet, og dermed kan vi skelne refleksive pronominer som [*sig selv*] fra modificerede ikke-refleksiver som [_{DP} [_{DP} *ham*] *selv*], hvilket derefter kan anvendes i forbindelse med analysen af engelsk.

Vi mangler dog stadig at efterprøve lidt mere detaljeret om de engelske ‘override’-refleksiver og deres danske pendanter opfører sig helt ens og forekommer i de samme omgivelser. Vi ville også gerne kunne give et rigtigt svar på hvorfor *sig* eller en konstituent der indeholder *sig* (inklusive argument *sig* som i *han bad hende hjælpe sig*, Ehlers & Vikner 2017:94–96, 100–101), aldrig bliver modificeret af *selv*. Med andre ord, ligesom der er et pronomen *ham selv* (som vist i afsnit 3) er der helt klart også et pronomen *sig selv*. Men hvor vi i afsnit 4 og 5 har vist at *selv* også kan følge efter *ham* i andre konfigurationer, finder vi ikke tilsvarende konfigurationer hvor *selv* ‘tilfældigvis’ følger efter et *sig*.

8. Appendix: Problematiske tilfælde af *ham/hende/dem + selv*

Som sagt har vi stadig nogle typer af *ham/hende/dem + selv* som vi ikke helt forstår, i alt **131** tilfælde.

Der er i alt **18** forekomster i forbindelse med kopulaverber – **14** (1,6 %) med *ham selv*, **4** (1,1 %) med *hende selv*, og **0** med *dem selv*:

- (40) Da.
- Hovedpersonen er selvfølgelig **ham selv**.
 - En af kandidaterne var **ham selv**.
 - Den handler om en, der kunne være **ham selv**:
...
 - Som om der var to mennesker der trængtes i hendes hoved, og begge var **hende selv**.

Der er i alt **93** tilfælde af noget vi finder helt umuligt (dvs. hvor vi ville bruge *sig selv*) – **10** (1,1 %) med *ham selv*, **8** (2,3 %) med *hende selv*, og **75** (12,8 %) med *dem selv*⁸:

- (41) Da.
- a. Inden det lykkedes for manden at forvandle kvinden, **ham selv** og virksomheden til et flammehav...
 - b. På den måde kan han hurtigt orientere sig om dagsordener, bilag og breve til **ham selv** og de andre i byrådet.
 - c. Han medbragte måske en lille en til kunderne, men ikke til **ham selv**.
 - d. Så tager hun tre valnødder – en til hver af musene og en til **hende selv**.
 - e. Men hvordan har du tjent alle de der penge? De er kommet af **dem selv**!
 - f. Både Bodil Lous og Johnny O'Hagan lærer tydeligvis noget om **dem selv** ...
 - g. Da en universitetslærer bad de studerende om at skrive en stil om **dem selv**, blev hun chokeret ...

Endelig har vi en gruppe med **20** tilfælde (0,9 %) som vi ikke har nogen analyse for.

Om forfatterne

Sara Sørensen, cand.mag. i engelsk og religionsvidenskab, Aarhus Universitet.

Katrine Rosendal Ehlers, ph.d.-stipendiat, Inst. f. Kommunikation og Kultur, Aarhus Universitet.

Sten Vikner, professor i engelsk lingvistik, dr. phil. habil., Inst. f. Kommunikation og Kultur, Aarhus Universitet.

8 Den store andel af *dem selv* i denne kategori kunne skyldes eksempler med oprindelse i de mere konservative dialekter (fx sønderjysk og vestjysk) der bevarede muligheden for *dem* i stedet for *sig* længere end rigsdansk og dialekterne længere østpå gjorde (Pedersen 2017, Ehlers 2020).

Litteratur

- Baker, C.L. (1995). Contrast, Discourse Prominence, and Intensification, with Special Reference to Locally Free Reflexives in British English. *Language* 71.1, 63–101. <https://www.jstor.org/stable/415963> (lokaliseret 26.06.2020)
- Bergeton, U. (2004). The Independence of Binding and Intensification. Ph.d.-afhandling, University of Southern California.
- Bergeton, U. & Pancheva, R. (2011). A new perspective on the historical development of English intensifiers and reflexives. In *Grammatical Change: Origins, Nature, Outcomes*. D. Jonas, J. Whitman, & A. Garrett (red.). Oxford University Press, 123–138.
- Diderichsen, P. (1946). *Elementær dansk Grammatik*. København: Gyldendal.
- Ehlers, K.R. (2020). “Sin” og “sig” med flertalsantecedent fra runesten til LANCHART. *Danske studier 2020*, 48-84.
- Ehlers, K.R. & Vikner, S. (2017). “Sig”, “sig selv” og KorpusDK – hvorfor det er svært både at skælde sig ud og at skille sig selv ud. *MUDS – Møderne om Udforskningen af Dansk Sprog* 16, 91–120. <https://tildeweb.au.dk/au132769/papers/ehle17a.pdf> (lokaliseret 31.08.2020).
- Haegeman, L. & Guéron, J. (1999). *English grammar: a generative perspective*. Oxford: Blackwell.
- Hole, D. (2002). Spell-Bound? Accounting for Unpredictable Self-Forms in J.K. Rowling’s Harry Potter Stories. *Zeitschrift Für Anglistik Und Amerikanistik* 50.3, 258–300.
- Huddleston, R. & Pullum, G.K. (2002). *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jensen, E.S. 2010. ‘Selv’-studier. *Ny forskning i grammatik* 17, 47–65. doi:10.7146/nfg.v18i17.23697.
- König, E. & Siemund, P. (2000). Locally free self-forms, logophoricity, and intensification in English. *English Language & Linguistics* 4.2, 183–204.
- Lieberman, M. (2015). Alleged Misuse of Reflexive Pronouns. <http://languageolog.ldc.upenn.edu/nll/?p=22979> (lokaliseret 26.06.2020).
- Pedersen, K.M. (2017). Refleksivt “sig”/”dem” – varianter gennem 800 år. *Danske talesprog* 17, 1–43.
- Ross, J.R. (1970). On Declarative Sentences. In *Readings in English transformational grammar*. R.A. Jacobs & P.S. Rosenbaum (red.). Waltham, Mass.: Ginn, 222–277.
- Stern, N. (2004). The Semantic Unity of Reflexive, Emphatic, and Other -self Pronouns. *American Speech* 79.3, 270–280. <https://muse.jhu.edu/article/173231> (lokaliseret 26.06.2020).

- Sørensen, S. (2019). Override Reflexive Pronouns in English and Danish – An investigation and comparison. Kandidatspeciale, Aarhus Universitet. <https://tildeweb.au.dk/au132769/papers/Soerensen-2019-MA-diss-Override-Reflexives-in-English-and-Danish.pdf> (lokaliseret 31.08.2020)
- Vikner, S. (1985). Parameters of binder and of binding category in Danish. *Working Papers in Scandinavian Syntax* 23, 1–61. <https://tildeweb.au.dk/au132769/papers/vikn85a.pdf> (lokaliseret 31.08.2020).
- Vikner, S. (2014)a. Kan en konstituent være både subjekt og objekt på samme tid? – om indlejrede infinitivsætninger på dansk. In *Problemer og perspektiver i dansk syntaks – med Kristian Mikkelsen som anledning*. O. Tøgeby, S. Vikner, & H. Jørgensen (red.). Odense: Universitets-Jubilæets danske Samfund, Syddansk Universitetsforlag, 171–191. <https://tildeweb.au.dk/au132769/papers/vikn14a.pdf> (lokaliseret 31.08.2020).
- Vikner, S. (2014)b. Possessorens status inden for nominalgruppen. *Ny Forskning i Grammatik* 21, 193–211. doi:10.7146/nfg.v22i21.23570.
- Vikner, S. & Ehlers, K.R. (2017). Sin, hendes og KorpusDK. *Ny Forskning i Grammatik*. 24, 175–194. doi: 10.7146/nfg.v25i24.97252.
- Vikner, S. & Jørgensen, H. (2017). En formel vs. en funktionel tilgang til dansk sætningsstruktur. *Nydanske Sprogstudier – NjS* 52–53, 135–168. doi:10.7146/nys.v1i52-53.24954.